

SEVERNÉ KRÍDLO ALIANCIE

ČO PRINESIE ČLENSTVO FÍNSKA A ŠVÉDSKA V NATO

BRIEF č. 3, máj 2022

Vojna na Ukrajine, ktorá začala 24. februára 2022, zmenila bezpečnostné prostredie v Európe natoľko, že dva doteraz neutrálne štáty – Švédsko a Fínsko, požiadali 18. mája o vstup do Severoatlantickej aliancie. Neutralita Švédska je založená na tradícii a siaha do roku 1834, kedy ju vyhlásil švédsky kráľ Gustav XIV. Naopak Fínsko, ktoré vyhlásilo nezávislosť od Ruska v roku 1917, svoju neutralitu odvodzuje od vývoja po druhej svetovej vojne a priamo súvisí s jeho geografickým susedstvom s Ruskou federáciou. Už v roku 1948 podpísalo Fínsko a ZSSR Zmluvu o priateľstve, spolupráci a vzájomnej pomoci a do slovníka medzinárodných vzťahov sa v tomto kontexte dostal pojem finlandizácia ako označenie pre opatrnú zahraničnú politiku ovplyvňovanú susedstvom so silným štátom.

Napriek deklarovanej neutralite však obe krajiny s NATO dlhodobo spolupracovali už od deväťdesiatych rokov. Fínsko a Švédsko sa stali členmi programu Partnerstva za mier v roku 1994. Odvtedy pravidelne participovali na rôznych vojenských cvičeniach Aliancie (Saber Strike, BALTOPS v regióne Baltského mora a i.) a sú tiež súčasťou enhanced NATO Response Force (NRF). Patria medzi NATO Enhanced Opportunity Partners v rámci Partnership Interoperability Initiative (vznik 2014, Wales Summit), čo im umožňuje užšiu spoluprácu s NATO, či vysielanie príslušníkov ozbrojených síl do misíí a operácií Aliancie (ISAF a RS v Afganistane, KFOR v Kosove, NMI v Iraku a pod.). Obe krajiny zároveň participujú na dvoch iniciatívach strategickej leteckej prepravy: Strategic Airlift Capability (SAC) a Strategic Airlift International Solution (SALIS)¹.

¹ pozri brief AÚ MO SR 02/2020 <https://www.mosr.sk/infobrief/>

1. Výdavky na obranu – záväzky zostanú zachované

Na členstvo Fínska a Švédska v NATO by súčasní členovia nemali doplácať. Vo Fínsku po období stagnácie začali výdavky na obranu narastať od roku 2019 a v roku 2022 by mali prekročiť 2% HDP. Túto hranicu by na základe dohody zo summitu vo Walese (2014) mali dosiahnuť členské štáty Aliancie do roku 2024. Priemer NATO za rok 2021 bol 1,76% HDP.

Švédsko na rozdiel od Fínska postupuje s dynamikou rastu výdavkov na obranu pomalšie. Rozpočet na obranu predstavuje v súčasnosti 1,3 % HDP, k jeho navýšeniu na očakávané 2% by však malo dôjsť v najbližšej dekáde.

2. Komplexný prístup k bezpečnosti – fínske know-how

Pridanou hodnotou fínskeho členstva v NATO môže byť zdieľanie know-how z fínskeho komplexného prístupu k bezpečnosti (Comprehensive Security Model). Ide o koncept zahŕňajúci štátny, súkromný, mimovládny sektor aj občanov. V rámci tohto prístupu si napríklad Fínsko po skončení studenej vojny na rozdiel od väčšiny štátov zachovalo systém povinnej vojenskej služby a záloh, ktoré považujú za efektívny spôsob udržania národnej obrany v krajine, ktorá je geograficky veľká, ale má malý počet obyvateľov.

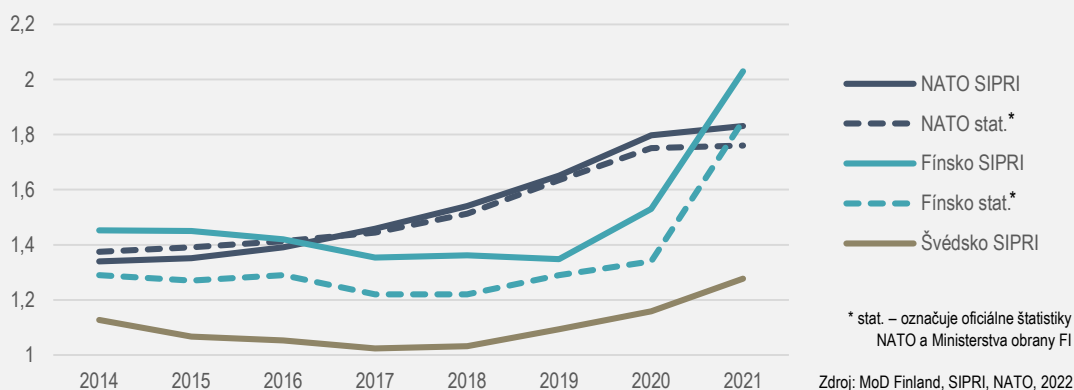
▼ Vojenský personál Fínska a Švédska (2021)

	Voj. personál	Zálohy*	Obyvateľstvo
FI	23 000	900 000	5 587 442
SE	16 000	0	10 261 767

*podľa GFP, avšak od r. 2018 SE obnovilo povinnú vojenskú službu, ktorej absolventi môžu tvoriť rezervy (do r. 2022 cca 30 000) Zdroj: GFP, 2022

Fínsky model môže byť inšpiráciou aj pre formovanie Koncepcie bezpečnostného systému SR z hľadiska vertikálneho (národná, krajská, okresná úroveň) aj horizontálneho (medzirezortná spolupráca, NGOs, občania).

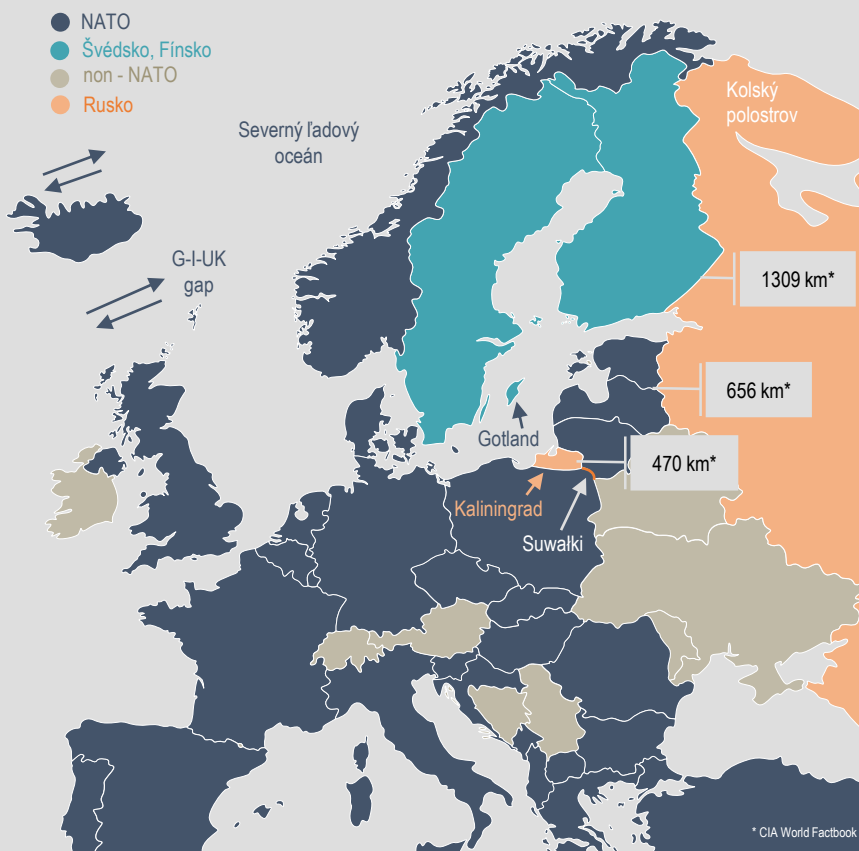
▼ Výdavky na obranu (% HDP) – FI, SE, NATO (2014-2021)

3. Posilnený Baltik aj Arktída

Možné geopolitické dopady vstupu FI/SE do NATO:

- zdvojnásobenie dĺžky hranice s Ruskou federáciou
- podpora operácií NATO v Baltskom mori mimo dosahu ruskej „bubliny“ Anti-Access/Area Denial (A2AD), ktorá pokrýva Kaliningrad a východ Baltského mora
- posilnenie severskej obrannej spolupráce v rámci NORDEFCO, resp. zmena významu tejto organizácie po vstupe FI/SE do NATO
- priblíženie hraníc NATO ku Kolskému polostrovu, na ktorom je umiestnená časť ruských jadrových ponoriek a arktickej námornej flotily
- posilnenie ochrany pobaltských štátov z mora (v apríli SE oznámilo investíciu 163 mil. USD na posilnenie obrannej infraštruktúry na ostrove Gotland), ku ktorým má dnes NATO pozemný prístup najmä cez Koridor Suwalki spájajúci ruskú exklávu Kaliningrad a Bielorusko a ktorý by sa Rusko mohlo v prípade konfliktu pokúsiť uzavrieť
- z 8 štátov Arktickej rady by bolo 7 (všetky okrem Ruska) členmi NATO; Rusko by však napriek tomu malo prístup k viac ako 50% pobrežia Severného ľadového oceána

4. Rozvinutý priemysel a modernizovaná technika

Rozvinutý obranný priemysel

Fínsko aj Švédsko majú pomerne rozvinutý obranný priemysel a s viacerými štátmi NATO majú podpísané kontrakty na dodávky zbraňových systémov. Aj Slovensko pripravuje s **fínskou firmou Patria** zmluvu na dodávku 76 kolesových vozidiel 8x8 a v štúdiu uskutočiteľnosti k pásovým vozidlám PBOV a POV z mája 2022 získala najvyššie hodnotenie projektového tímu ponuka **švédskej firmy BAE Systems Hägglunds**.

Moderná vojenská technika

Fínsko v poslednej dekáde výrazne zmodernizovalo svoju vojenskú techniku. Medzi veľké modernizačné projekty patril nákup **striel s plochou dráhou letu** typu vzduch-zem AGM-158 JASSM z USA (2012), **100 tankov Leopard 2A6** z Holandska (2014), **48 samohybných húfníc K-9** z Južnej Kórey (2017) a tiež **64 stíhacích lietadiel F-35** z USA (2021). Fínske námorníctvo zmodernizovalo **raketové plavidlá triedy Hamina** (integrácia moderných sonarov a torpéd).

Aj Švédsko disponuje moderným námorníctvom s loďami ako **korveta triedy Visby**, ktoré sa špecializujú na protiponorkové vojny. V rámci pozemnej techniky má vo výzbroji **tanky Leopard 2A**, ako aj **pásové bojové vozidlá CV-90** vlastnej výroby. Súčasťou letectva je takmer 100 stíhacích lietadiel **Gripen firmy SAAB**, ktoré krajina exportuje aj do krajín NATO vrátane Česka, Maďarska či UK. Pridanou hodnotou je tiež úroveň **ofenzívnych kybernetických spôsobilostí** v krajine. Nová jednotka ITF (vzniká tento rok) výrazne zvýši kapacitu švédskych ozbrojených síl pre obranné a útočné kybernetické operácie.

Zdroje:

1. Chivvis, Ch. S. (2017), *Sweden, Finland and NATO*, <https://www.gmfus.org/sites/default/files/Sweden%252C%2520Finland%252C%2520NATO%2520edited.pdf>
2. Deni, J. R. (2022), *Sweden Would Strengthen NATO with Fresh Thinking and an Able Force* <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/sweden-would-strengthen-nato-with-fresh-thinking-and-an-able-force/>
3. GFP (2022), *Comparison of Finland and Sweden Military Strengths*, <https://www.globalfirepower.com/>
4. Ministry of Defence Finland (2022), *Defence Expenditure as a Percentage of GDP*, https://www.defmin.fi/en/ministry_of_defence/economy_and_activities/defence_expenditure#7b166361
5. NATO (2022), *Information on Defence Expenditures*, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49198.htm
6. NATO (2022), *Relations with Sweden*, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_52535.htm
7. Ossa, H. – Koivula, T. (2022) *What Would Finland Bring To The Table For Nato?*, <https://warontherocks.com/2022/05/What-would-finland-bring-to-the-table-for-nato/>
8. SIPRI (2022), *2022 Military Expenditure Database*, <https://milex.sipri.org/sipri>
9. The Washington Post (2022), *Four Maps Explain how Sweden and Finland Could Alter NATO's Security*, <https://www.washingtonpost.com/world/2022/05/19/finland-and-sweden-nato-maps/>

© Analytický útvar MO SR, máj 2022

Kutuzovova 8
832 47 Bratislava

Web: www.mosr.sk/au-mosr/
Autor: Barbora Hrozenská

Materiál prezentuje názory autora a Analytického útvaru MO SR, ktoré nemusia nevyhnutne odrážať oficiálne názory a politiky Ministerstva obrany SR. Cieľom komentárov a iných materiálov AÚ je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne témy v oblasti obrannej a bezpečnostnej politiky štátu. Práca neprešla jazykovou úpravou.